

נפרדים אנו ממך, אשר
וקשה לנו הפרידה מאד.

הטבע חותמך על הרבה פינות בחיי קבוצתנו, לא רק בתפקידי אשר מלאה - בוועדות אין
ספור ובשלוש תקופות של היותך מזכיר מעין צבי וכשליחנו בתנועה, כמדריך בכפר עזה,
כשליח "הבונים" באוסטרליה הרחוקה, בפעולתך במפלגת העבודה, ב"בית ברל" וב"אפעל",
כעורך "אות" ו"מגוון", במעורבותך בחיי החברה והמדינה.

בניית הדרכת את חברת הנוער ההודית ואת גרעין ג' מארה"ב, למדת בבית הספר המשותף,
שינית פני יומן קבוצתנו - הנהגת את לוח המודעות - יזמת הקמתו של ארכיון הקבוצה -
גבשת דפוסים לטקסי חג והעשרת במקורות את חיי התרבות שלנו.

התגאנו בשלושת ספריך - "מבחר אגדות מהפוליטיקה הישראלית", "אדונים לגורלנו"
ואחרון אחרון "חולשתו של הכח".

אהבת לקרוא לעצמך "עולה חדש" - אך ידעת היטב כי היית חלק מארצנו זו מיום בואך.
גדלת בתנועת הצופים היהודית בלייפציג - מקום הולדתך - וחלמת להגיע כבער בעליית
הנוער - והזכר לא ניתן לך. סיימת את בחיבות הנגרות ב-1939 - ערב מלחמת העולם -
בגרמניה הנאצית והגעת כמעט ברגע האחרון לחיי הכשרה באנגליה, שם נשאת את אשתך ושם
נולד בנך הבכור.

שם התגייסת לחיל הקשר של הצבא הבריטי ושרתת עם בצחון בנות הברית כמתרגם וחוקר את
שבויי המלחמה הגרמניים.

ב-1947 עלית עם המשפחה ארצה - ערב מלחמת השחרור - והתנדבת לחיל הקשר של צה"ל.
לא היית "עולה חדש" מעולם - חייך היו חיי ארץ ישראל : - בעבודה קשה בבנין משק -
פלח ב-פלחה - ונשאת בכל אשר ארצנו זו דורשת מאתנו, ואתה אב שכול - והקמת באהבה
מצבה לבנך אמנון אשר נפל - וכל חייך - חיים צבועים. מעטיך בעשים בצבעה והם רכות
כולנו בשותפות הגדולה של הקבוצה.

שפעת כסרונות - יותר מחשבה ויכולת בדירה של עומק הבנה.
לשונך חדה, וכתובתך לוחמת - ואין בהן פגיעה כי אשר כתבת - כתבת מחוך אהבה - ואשר
אמרת - מחוך אהבה אמרת.

אהבת להתרוכח - מה רבות התרוכחנו, ומכל וויכוח בהצננה.
באתי אליך רק לפני שבוע - ובפעם הראשונה לא היו בפנינו מלים. אתה לא יכולת עוד ואני
לא ידעתי מה להגיד. לא היו עוד מלים. ידענו כולנו כי שעת הפרידה קרבה.

לבי, דן ואיבון, בנה ויוסי וגלעד והבכדים, לבנו עמכם. אנדחכם גם אנדחנו.
אשר יחסר לנו מאד - אך כל אשר יצר ימשיך להיות אתנו.
אשר אהב אתכם מאד. באהבה זו בוחמוכט, ובחמתה של המשפחה כולה.

כח' תשרי תשמ"ח
21 באוקטובר 1987

דברים שנאמרו ליד הקבר ע"י - עקיבא לוינסקי

23.10.1987

יומן הקבוצה עין צבי מט' 1653 - 2 -

למרות שידענו כולנו - ידעתי אני - את מחלתך, אשר, אני עומד כאן על יד קבורך המום ומוכה - ללא יכולת לרכז את מחשבותי או לבטא את רגשות ליבי.

באת אלינו - ליד-טבנקין ולאפעל - אחרי הקמת התנועה הקיבוצית המאוחדת והבאת איתך נסיון רב בחיי הקיבוץ, בפעילות ציבורית כללית - פוליטית - ומפלגתית, בכתיבה ובארגון ועם רצון עז לעשות למען קידום הסוציאליזם והשלום.

יצת לנו גשר לציבור, שקודם לכן לא היה כל כך מקורב אלינו וגם לא כל כך רצה להכיר בנו.

יזמת פעילות רחבה מאד בצורות שונות וגם בכתב בתחומי המחשבה וההגשמה הסוציאליסטית - הישראלית - הכלל עולמית - "ההומנית".

בוודאי - לפעמים היו גם חילוקי דעות בינינו, אבל לעולם הם לא פגעו ביחסי החברות-הידידות, בהתעצויות ההדדיות, בשותפות בעבודה וביצירה. נדמה לי שמותר להגיד, שמיד עם פגישתנו הראשונה, בעבודה הרגשנו "הרמוניה" בינינו.

היחס החברי והגישה הישרה -

הדביקות כערכים היסודיים שלנו -

המחשבה המעמיקה והכשרון לביטוי -

ה"איכפתיות" בכלל והאי-השלמה עם כל תופעה שלילית במיוחד -

וכנוסף גם היכולת לביצוע הנעשי -

בכל תכונותיך אלה מצאת ליד-טבנקין ביון פתוח ואוהד. הייתי אומר: את ביתך החדש להגות - לכוז-לפעילות - ולכתיבה. בבית החדש הזה - וממנו - פעלת בשנים האחרונות לפי רצונך ושאיפותיך בהצלחה ואני מקווה גם עם הרגשת סיפוק.

לא בקלות נפתחת בפני הזולת בתחומים האישיים, אבל שנינו התנסנו והיינו צריכים להתמודד עם פרקים קשים דומים בחיינו, ולכן טבעי היה ששיחותינו והתגלגלו גם למישורים האישיים ולמחשבות על נושאים כמו למשל: מאבק האדם בגורל - בטבע - ובמחלות.

לא האמנתי - ואינני מאמין - בכוחות עליונים, המכוונים את דרכי העולם והאדם. שנינו נא סמכנו עליהם ואני גם לא מצפה לעזרתם, אבל מאין לוקחים את הכוח להשלים עם העובדה המרה ועם המציאות האכזרית, שאתה כבר לא תהיה איתנו?

השארת אותנו יתומים.

מאין יקומו הכוחות שימלאו את מקומך - שימשיכו בעבודתך להשגת המטרות הנשגבות? היכן הם?

(יצקב זק על קברו של אשר מניב ז"ל ביום 21.10.87 במיען צבי)

20.11.1987

א ש ר מ נ י ב ה א ד ם

(דברים שנאמרו באזכרה ליום ה-30)

לאחר מותו של חבר, בא הזמן להרהר ולסכם. מובן שמנסים לברר מי היה האדם שהלך בקרבנו ומה עשה. כבר שמענו בעת ההספדים רמזים למעשים הרבים והחשובים של אשר, ועוד נשמע בעתיד. במעמד זה, מבקש אני ליעד כמה משפטים לסוגיה סבוכה יותר - לאשר עצמו.

אישיותו היתה מורכבת, מסובכת ומלאה ביגודים. אשר הכיר את עצמו והתייטר מחמת אי-יכולתו להתגבר על אותם הביגודים. הוא היה אינדיבידואליסט, שהאמין בלב ובנפש בחיי קבוצה. הוא היה בגוע במידה לא מבוטלת באנוכיות, ויחד עם זאת התברך בתודעה מוסרית וחברתית כפי שניתן למצוא רק ביחידי טגולה. הוא היה איש שלום שכתב דברים חשובים על יחסי חברה תקינים, ובכל זאת היה מסוגל להפגין תוקפנות חריפה.

אשר היה איש וזברה שאהב שיחה קולחת ליד השולחן, הן בארוחות והן בישיבות והצטיין בהטראת אורירה מיוחדת הודות לחוש ההומור המבריק שלו, אבל קשה היה להתקרב אליו במישור האישי.

יתכן שהשבים המאושרות ביותר בווינו היו בזמן שעבד בפלחה, אולם רוב השבים הוא עבד מחוץ לבית ודווקא במערכת הפוליטיקה, בה חבריו העריכו את כישוריו, אך לא צירפו אותו למקבלי החלטות. אשר היה איש מעשי וידע להזיז דברים, אולם היה בטול תכונות ודחפים הדרושים בשדה הפוליטיקה הישראלי.

למרות שבים של קשר, חברות ושיחה בינינו, רק בשנים האחרונות הגענו לשיחות אישיות ואף אינטימיות. בימים שהיה מסיע אותי ליד טבנקין, ברקמו בינינו שיחות שנעשו בהזדווגה מעמיקות יותר והגענו לשלב, בו אשר השתחרר מן המעצורים וחשף את עולמו הפנימי, על מכלול חלומותיו ואכזבותיו. בתגלה אדם שובה מן התדמית.

למרות בטייתו להסתתר אחר סבר וחמור, היה אדם רגיש מאוד, ובעל תחושה מפותחת של חמלה. המשפחה והבית היו חשובים לו, וכל עוצמת האסון שהאפיל על החלק האחרון בחייו בא לבטוי בבקשתו להיקבר ליד אמנון.

יהיה זכרם ברוך.

סטנלי מרון

אנחנו מודים מאוד לכל מי שעזר לנו

וניחם אותנו בימי המחלה ולאחר פטירתו

של אבא.

תודה

לני, דני, נוגה, גלעד

והמשפחות

ת א ח ה ר י ס י ב

יהודה הראל

חבר

אשר מניב זכרונו לברכה

ביום שלישי, כ"ז תשרי, נפטר אשר מניב, חבר מעין-צבני בשנה האחרונה עבדתי עם אשר ביד טבנקין, חילוקי הדעות והבדלי העמדות בינינו היו רבים ומגוונים, התווכחנו, ולרוב לא הסכמנו בנושאים היסטוריים, כלכליים, אידיאולוגיים ומוליטיים. הרגשתי שעם "אויבים" כמו אשר, אדם אינו צריך ידידים... אני יודע, כאשר ישנה מטרה משותפת, ערכים משותפים, ובעיקר כאשר קיימים חברות וערכי חברות, חופכים חילוקי הדעות לדבר מפרה, מלמד ומקדם. אין דבר מועיל, מעניין ויפה מידידים ושותפים שאינם מסכימים.

בתקופה בה הסכמים, חשבון והיררכיה מחליפים, לא פעם, את החברות האמיתיות, נתגעגע לאשר מניב.

פוליטיקאי

בבית הקברות הישן של זכרון-יעקב הספידו חברים את אשר מניב חוגה הדעות, האידיאולוג והמחנך. אשר מניב שהכרתי, היה קודם כל מדינאי ופוליטיקאי, מרכז עניינו לא היה במחקר ובתאוריה. הוא היה מעורב ומעוניין בבעיות החווה של החברה הישראלית, הקיבוץ והעולם. העסיקו אותו, באופן אינטנסיבי, בעיות החסדרות, הפועלים, הקיבוץ והחתיור. לשלום. שלושת ספריו ומאמריו הרבים עוסקים בבעיות הפוליטיות המרכזיות של העולם, המדינה, החסדרות והקיבוץ. הוא היה פוליטיקאי ריאליסטי, עקבי ושנון. למח מצטיר אשר מניב בעיני חבריו כחוגה ופילוסוף ולא כפוליטיקאי. דמות הפוליטיקאי, כפי שהתגלגלו והשלמנו איתה בשנים האחרונות, היא דמות רדודה, של עסקן שערכיו העיקריים הם "ערכים" קרייריסטים של הישרדות והתקדמות. התרגלנו לעסקן הפוליטי שכשרונותיו מתמקדים ומצטמצמים במניפולציות, ביחסים ציבור ובמשחקי כוח. אשר מניב היה איש אמת. הוא למד וקרא הרבה בהרבה שפות, הוא העמיק לחשוב והיטיב לנסח, ידע לכתוב בכשרון, ולא נזקק למראיינים כדי להביא את עמדותיו לדפוס. אשר מניב היה איש מצפון ועקרונות, תקיף, שנון ורגיש. אשר מניב נראה כקוטב המנוגד לדמות הפוליטיקאי כפי שכבר נקבעה בתודעתנו. למנו שנים לא רבות, כאלה היו הפוליטיקאים שלנו - חוגי-דעות מעמיקים, מחנכים, בעלי יכולת כתיבה וביסוס אנשי ערכים ועקרונות. דחיקתו של אשר מניב למגדל השן של חוגה הדעות וכתב הספרים לא חיתה תוצאה של חולשתו, אלא של חולשתנו וירודתנו. גם החפסד היה שלנו.

בית-הקברות הישן בזכרון-יעקב

מעין-צבני קוברת את מתיח בבית-הקברות הישן של זכרון-יעקב. ליוונו את אשר מניב דל בין קברותיהם של ראשוני החלוצים, בני העליה הראשונה, אשר נפלו במאותיהם במלחמה נואשת בעוני ובקדחת. המון קברות של ילדים קטנים, עדות לימים ראשונים, לסבל ולכשלון. הפרק של אשר מניב חקיף את מלחמת העולם, מלחמת השחרור, הקמת המדינה, בנין קיבוץ, חינוך נוע. בית ברל, יד טבנקין, ומאבק על דמותן של המדינה, החסדרות והתנועה. פרק גדול, שאינו הפרק הראשון, וגם אינו האחרון בדרך ארוכה.

יד-טבנקין

ביום א' 15.3.87 בשעה 09.00

יתקיים באפעל

יום-עיון

בעקבות ספרו של אשר מניב

"חולשתו של הכוח"

משקלו של הכוח ביחסים בינלאומיים ובסכסוך ישראל-ערב

משתתפים:

* אלוף ישראל טל.

* ח"כ אבא אבן.

* פרופ' אריה הראל.

* פרופ' יאיר עברון.

* אשר מניב.

* מנחה: שלמה לשם.

יד - טבנקין

ביום א' 15.3.87 בשעה 09.00

יתקיים באפעל

יום - עיון

בעקבות ספרו של אשר מניב

"חולשתו של הכוח"

משקלו של הכוח ביחסים בינלאומיים ובסכסוך ישראל-ערב

משתתפים:

- * אלוף ישראל טל.
- * ח"כ אבא אבן.
- * פרופ' אריה הראל.
- * פרופ' יאיר עברון.
- * אשר מניב.
- * מנחה: שלמה לשם.

אשר מניב

איש רוח ואינטלקט

הנה אתה קם בכוקר כהיר
אחר, פותח את עתונך. דבר
ולפתע אתה מחויר. צמרמורת
מרעידה את ישותך ואינך מאמין
למראה המורעה השחורה
שהורפסה בעתון, לאותיות
המרצדות לפגיד, אתה משפסף
עיניך הלחות, לברוק שוב. כן.
בשורות רעות תמיד מתאמתות
ואת מה שכתוב במודעה אי אפשר
להכחיש. הכל מודפס שחור על
לכו. השם הנערץ, המוכר זה שנים
כבעל מאמרים מעמיקים, נבונים,
בוקע מהמודעה, ואתה נכנע
למציאות המרה. האיש אשר מניב
איננו נאסף לעמו כאשר עוד כוח
רוחני ואנטלקטואלי היה גנוז
בתוכו כדי להניח בו רבים.

אשר מניב היה מהרמויות
הבולטות של תנועת עבודה. איש
קבוצה שהאמין בכוחה השוויונית
כסמל לבני-אדם החפצים בסוחר
המידות והשגת יעדים אנושיים
כדי לעזור איש לרעהו, במצוקות
חיים ובמלחמת קיום צודק. היה
מחונן ביושר שורשי ולחם על
זכויות האדם לא רק בהיותו יהודי,
אלא לכל המיעוטים בארצנו. רצה
בפתרון צודק לבעייה
הפלסטינאית וכל הכרוך בה.
מאמריו הרבים בנושא זה עשה
אותו לפעמים לא כל כך פופולרי
בשורת מפלגתו, "העבודה".

אשר מניב היה איש תרבות
במובן הרחב ביותר. הסמינרים
שניהל היו למופת, ומקרבם יצאו
לא מעט תלמידים שתופסים מקום
נכבד בתנועת עבודה. היה עורך
של כתביעת רציניים. מאמריו
היו תמיד מרתקים ואקטואליים.
היה נחשב לאחד הפובליציסטים
המעניינים ביותר בעתונות שלנו.
תמיד הרדורתי ושאלתי את עצמי:
מדוע רווקא הנבונים ביותר אינם
מצליחים להיבחר למוסדות
המדינה? מדוע מוסדות המפלגה
פוסחים לרוב על אישים אלה?
אשר מניב היה ראוי לכהן
כחבר-נכנס מטעם תנועתו. אך גם
בלעדי זה הוא היה חשוב בזכות
עצמו ותקומתו האינטלקטואלית.

חיים הצורי
אילת השחר

Asher Meniv, 67

Jerusalem Post Reporter
27.10.87 Asher Meniv, Labour Party activist and kibbutz ideologue, died yesterday after a long bout with cancer. He was 67.

Meniv was born in 1920 in Leipzig, Germany and left for England with fellow members of the Young Maccabi youth movement just months before the outbreak of World War II. He married there and came "illegally" to Palestine in 1947 where he joined the Hagana.

Throughout his life in Israel, Meniv lived on Kibbutz Ma'ayan Zvi, where he served more than once as secretary, and was active in the United Kibbutz Movement. He wrote extensively on socialism and politics, including three books, and once served as editor of *Migvan*, the Labour Party's monthly journal. Meniv also contributed frequently to *The Jerusalem Post*.

He is survived by his wife Lea and children Danny, Noga and Gilad, all of whom live on Ma'ayan Zvi. The funeral cortege is to leave the kibbutz at 4:00 this afternoon for Zichron Ya'acov.

על חוברת המוקדשת לאשר מניב ז"ל

בימים אלה במסרה למשפחת מניב חוברת הדרכה עגה בנושא השטחים והכיבוש, שהופקה בחברת העורך והלומד ע"י מח' ההדרכה.

בפתח החוברת מצוי ציטוט מספרו האחרון של אשר עם התוספת הבאה:
"חוברת זו מוקדשת לזכרו של אשר מניב, חבר קבוצת מעין-צבי, חקלאי, הוגה דעות, מדינאי, מחנך ורודף שלום בלתי בלאה. היא הוצאה לזכרו מתוך הוקרה עמוקה לפעלו הרב, שבקטע טרם עת - ממחלה ממארת".
סתיו תשמ"ח

יש לציין, כי הקדשת החוברת בעשתה ביוזמתם של הוברים, שדכירו את אשר דרך כתביו - ולא באופן אישי.

אשר מניב ומדיניות של כוח

בשט המשפחה ובשם בית מעין צבי, אני מברך את באי כנס זה לזכרו של חברנו אשר מניב ישגבו כאן באולם הזה לפני שש שבועות, בכנס מעין צבי הראשון, כדי למחות בגד פתיחת המלחמה בלבנון. אז, איחרנו את המועד ובזמן הדיונים כבר התחילו להגיע צווי גיוס למילואים. התחילה המלחמה ובה הדגמה מדהימה ומזעזעת של חולשת הכוח.

אשר היה בין יוזמי הכנס, הוא יושב ראש והינחה את הדיון בסגנון האופייני לו, התבונה ובחוש הומור. בדמה לי שכל המשתתפים יצאו בהרגשה שהכנס היה אירוע חשוב, ואף היתה דעה שהתחיל בתק"ם תהליך של גיבוש מדיניות מאוזנת יותר מאשר היתה בעבר. התמורה הזאת הגיעה לבטוי תוך זמן קצר בדיוני המרכז שהתקיים בכפר גלעדי בעיצומה של המלחמה. אשר בטל חלק חשוב בדיונים אלה ובניסוח הסיכום. בהמשך, הוא שולב באופן פעיל יותר במערכת הפוליטית של תק"ם. המגמה הזאת עודדה אותו להגביר את כתיבתו בנושאים ציבוריים שוטפים, ומאמרו התחילו להופיע לעתים קרובות יותר.

בשנת 1983, פרסם אשר את ספרו, "אדונים לגורלנו", שהיה בסיון מוצלח לפרוץ בפני הציבור בלשון שווה לכל נפש את תפיסת היסוד של תנועת העבודה הישראלית. זמן מה לפני כן, הוא חדל לערוך את מגרון ועבר מבית ברל ליד טבנקין, שם הקים וערך רבעון חדש, "ילקוט סוציאליסטי", כדי לפתוח את הדיונים הרעיוניים בארץ לרוחות הנושבות בעולם הרחב. הוא הצליח גם במשימה הזאת, ושוב הוכיח את כשרונו כעורך וכפובליציסט.

אשר היה מודאג מאוד מהשלכותיה ההרסניות של מדיניות הליכוד בענייני מחק וחברה, ובמיוחד מן הנטייה בתנועת העבודה בכלל ובתק"ם בפרט להסתגל לבוררות של המשטר הקפיטליסטי. הוא יזם וריכז "חוג לקידום השיתוף והזיהול העצמי", מיועד להחזיר לתודעת חברי ההסתדרות את החשיבות של שיתוף עובדים בהנהלת מפעלים. הוא בסע למונדראגון שבספרד, כדי ללמוד בשטח את לקחי הניסיון הייחודי הזה. הוא הבחין בצורך החיוני והדחוף לתגבר ולרענן את נשתינה הרעיונית של התנועה הקיבוצית, ההסתדרות והמפלגה. איתה פעילות רעיונית, שהיתה כה בחוצה למען קליטת הדור הצעיר כשוחפית פעילים בתנועה ובמפלגה, למעשה שותקה במשך שבועים, מחמת וויכוח חריף ומזיק על שליטה ציונית בארץ-ישראל (המכונה וויכוח בין ביצים ויונים). אשר בתקל במכשול הזה, ולחם לסלק אותו. הוא הצליח לתרום לשבועי במדיניות תק"ם, מעמדה דומה לליכוד, כלומר שליטה מירבית, לעמדה של פשרה בנוסח תכנית אלון.

לאור הכשלוני של הכוח במלחמת לבנון, הוא ראה בדאגה רבה את התעצמותו של צה"ל על חשבון מחאבים צחוצים לפיתוח המשק והחברה, כי הוא הבין שצבא אינו יכול להיות יותר מזק מהחברה בה הוא עוצב. כל הגורמים האלה התחברו והביאו לכתוב את ספרו האחרון, חולשתו של הכוח. בעצם, גרעין המחשבה שבספר זה התחיל לצמוח במרחו של אשר כאן בכנס מעין צבי הראשון. הנוף הלבנוני דישן אותה, ומבול הביקורת הציבורית הישקה אותה.

